

**כה, כ – ויהי יצחק בן ארבעים שנה
בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן
ארם אחות לבן הארמי לו לאשה**

א. אמר יעקב, מעודי הייתי משתאה משתומם על המראה, כשראיתי בספרים מדברים אודות העצם הלז לזו של שדרה, ויש קראוהו נכסוי, שאינו נהנה משום אכילה כי אם מזו הסעודה של מוצאי שבת, ואמרו שממנו בנין גוף האדם ואך הוא לבדו נשאר בקבר, אחרי רקבון עצמות הגוף, כי ממנו תתחיל התחי' לעתיד, שהוא כשאור לגוף כידוע ולא נודע מה טיבן של שמות הללו שנתנו לו, ומדוע אינו נהנה רק מזאת האכילה בלבד.

יותר מזה גדלה הפליאה כשלמדתי במדרש הנעלם פרשת תולדות שנקרא בתורת רמאה ואמרו דהוא רמאה מכל שאר גרמי, לפי שאינו סובל טעם מזונות כמוהם ובג"כ הוא תקיף מכל שאר גרמי, והוא ליהוי עיקרא דגופא אתבני מני'. ומי הרואה מאמר זה ולא יפלא ממנו מה ענין שם בתואל, ומה דבר הרמאות ומ"ט אחי לי לרמאה רמאותי כולי האי, צער גדול הי' לי ע"ד זה, ובדקתי בספרים פורש אין להם.

ועתה בהיותי עוסק בענין הראוני מן השמים שכל ג' שמות הללו אחד אחד, וכל דברי העצם אחת הן, הענין הוא שידעו חכמי האמת אחר שבעלי ההוי' עלולים להפסד וכל מורכב מתפרד, אם הי' כל גופו של אדם מורכב בשוה הי' מקבל הזנה כולו כא', אז בבוא קצו יתפרד כולו אל חלקיו, ולא ישאר ממנו כלום שיקבל צורת התחי' בגוף הקודם, אע"פ שהשם יתברך בעל היכולת לברוא אדם מחדש, אבל באופן כזה פנים חדשות הי' נחשב, ואין זה הוא הגוף שסבל צער המיתה, כי הוא כלה בעשן ואבק דק, ואם יתהוה עוד גוף, אחר הוא.

ע"כ בהכרח יש עצם קטן הנשאר בגוף שאינו תחת יד הרקבון, ואינו כלה ובלה בקבר כי הוא יסוד קיים בו מתחלת שורש היצירה, לא נתהוה מהרכבה, ומשתלשל מאב לבן, על כן אין ההפסד שולט בו ועל כרחק אינו ניזון מן המזונות כדרך שאר העצמות, משא"כ בהעדרם הי' נפסד כמותם, כי מעת שאבדו מזונותם ואינם מושכים לחיותם, היו הלוך וחסר עד הפרד חלקיהם כטבע המורכב הנפסד ופושט צורתו, משא"כ בזה העצם הקיים, שאין צריך למזון לפי שאינו מורכב כי הוא עצם פשוט ספירי כעצם השמים לטוהר, לפיכך הוא חזק הקיום, ואינו צריך למשוך מזון להשלים הנחסר בהתכה כי כולו מקשה הוא ואינו ניתך ולא מתפעל מהאיכות.

וזה שנקרא בתואל, גי' מת עם הכולל אבל הוא רמאה, כי אע"פ שנראה כמת בגוף המת, כשאר חלקיו, אבל באמת הוא שורש החיים, ולכן הוא חסר א' מוספר מת

לרמוז על זה שאינו מת אמיתי ולהפך בגוף החיים הוא כמו כן רמאי מפני שלא נרגש בו שום שינוי מכל שאר חלקי הגוף שהם נהנים מאכילה והוא נראה כמורמה אותם במה שבאמת אינו נהנה כלל מהמזון כאילו הוא מת, וזה מחמת מקשייתו ונצחיותו.

וכן ע"ד זה נקרא לזו, שהוא גי' דם עם הכולל שממנו חיות האדם, ולכן י' פעמים דם גי' מת כמש"ל, וכן זה הוא עיקר חיות האדם (וככה שם העיר שאין אנשים מתים בה לזו) אמנם נחסר ממנו ג"כ א' במספר להורות על זה כי הוא חי אצל המות ומת אצל החי, וזהו שקראוהו עוד נסכוי מל' כי נסך עליהם ה' רוח תרדמה, שנראה כנרדם, וגי' קום, כי אחרון על עפר יקום וישיג הגוף התחי' על ידו.

אמנם הוא נהנה מסעודה שאין בו אכילה גמורה דהיינו סעודת מוצאי שבת שהיא נאכלת על השובע ואין אוכלים אותה אכילה גמורה באופן שאין הנאה מגעת לעצמות האחרים כי אם לזה, כי לא לאכילה הוא צריך, רק מכוונת המצוה הוא נהנה ולא מגשמיות האכילה שאיננה נמצאת בכאן, ואינה נעשית כי אם לשם מצוה בלבד, וע"כ היא סעודת דוד המלך עליו השלום שלא הי' לו חיים בעולם הזה כנודע, ונקרא חי וקיים, ודי בזה לנבון.

סדור בית יעקב – לדי' יעקב עמדין ז"ל – ל זמירות למוצאי שבת

**כה, כד – וימלאו ימיה ללדת והנה תומם
בבטנה**

ב. רש"י "והנה תומם" ומפרש "חסר", ובתמר² מלא לפי ששניהם צדיקים אבל כאן אחד צדיק ואחד רשע". יש לומר הטעם (הפנימי) שכבר אצל רבקה מרומז הכתוב ע"ד לידת תמר "ששניהם צדיקים" – כי ביטול הרע של עשו (שזהו תיקונו של עשו) יבוא בפועל על ידי "תולדות פריץ" (בן תמר), משיח צדקנו, כשיקויים היעוד³ "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה"⁴, במהרה בימינו ממש.

לקוטי שיחות חלק ל עמוד 115

1) ראה ספר זכרון על פירוש רש"י כאן, שהכוונה לחסרון הוי"ד ולא האל"ף. ע"ש. וראה גם חזקוני ורד"ק כאן. אבל בפירוש המיוחס לרש"י (לבי"ר פפ"ה, ג): בלא אל"ף (ובא' מכת"י רש"י שתח"י הגירסא כאן "חסר אלף"). וכ"ה בוח"ב עה, ב. – וראה בעה"ט ופענח רזא כאן, "חסר א' וחסר י' כתיב". ע"ש. ואכ"מ.

2) וישב לה, כו.

3) עובד' א, כא.

4) ולהעיר שמשיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא (לקוטי תורה שמיני עצרת ז, ב. שיר השירים נ, סוף עמוד ב. ועוד. וראה זהר חלק ג קנ"ג, ב. – וראה לקוטי שיחות חלק ל עמוד 188).